

GRP 406 MESLEK ETİĞİ VE YASAL KONULAR

Doç. Dr. İlhan YALÇIN

SUNU PLANI

- Toplumsal Yaşamı Düzenleyen Kurallar
 - Ahlak
 - Etik
 - Hukuk
- Meslek ve Etik İlişkisi

Toplumsal yaşamımızı düzenleyen kurallar nelerdir?

- DOĞA YASALARI/BİLİM YASALARI

- HUKUK KURALLARI

- DİN KURALLARI

- GELENEK, GÖRENEK ve GÖRGÜ KURALLARI

- AHLÂK ve ETİK KURALLAR

Ahlâk Nedir?

"Hak-haksızlık, doğru-yanlış, iyi-kötü konularında bilinçli yargılama ve karar vermeyi ve bu kararlar doğrultusunda davranışta bulunmayı kapsayan bilişsel bir yapı"dır.

Genel bir ifade ile ahlâk;

Doğru, adil ve düzenli davranışlar oluşturmak için kültürel ve dini (göreceli) standartlara göre oluşturulmuş değerler sistemi.

Etik Nedir?

- Ahlaki davranışın felsefi olarak incelenmesi.
- Ahlak üzerine sistemli bir şekilde düşünme.
- Ahlakın (pratiğin) teorisi (ahlak felsefesi)

Meslek Etiđi:

- *Belirli bir meslek grubunun, mesleğin uygulanmasına ilişkin olarak oluşturduğu, meslek üyelerini belli bir şekilde davranmaya zorlayan kurallar.*

- **APA-American Psychological Association**
 - Amerikan Psikoloji Birliđi
- **ACA-American Counseling Association**
 - Amerikan Psikolojik Danışma Birliđi
- **Türk PDR-DER**
 - Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneđi

Ahlak ve Meslek Etiđi

Ahlak

- Kültürel bađlama göre deđiřkenlik gösterebilir.
- Yazılı olmayan kurallardır.
- Yaptırımı kişinin duyduğu vicdani rahatsızlıktır.

Mesleki Etik Kurallar

- Mesleki etik kuralları kültürel farklılık göstermez.
- Yazılı kurallar.
- Yetkili kurullarca meslek mensuplarına yönelik mesleki soruřturma vb.

Hukuk Nedir?

Toplumsal düzeni kurmayı, korumayı ve geliştirmeyi amaçlayan, toplumsal düzendeki insan ilişkilerine ilişkin, devlet kurumlarınca konan ve devlet yaptırımli kurallar bütünüdür.

Hukuk ve Etik Kurallarının Karşılaştırılması

Hukuk Kuralları

- Bir toplumun tüm üyelerini/vatandaşların tümünü bağlar.
- Devletin yetkili kurumlarınca yapılır. (TBMM, Bakanlar Kurulu vb.)
- Devlet yaptırımını, zorunlu kurallardır.
- Yaptırımlar ölüm cezasına kadar varan şiddete olabilir.
- İyi-kötü davranmanın minimum kabul edilebilir toplumsal standartları/ölçütleridir.
- Tüm hukuk kuralları, uyulması zorunlu (cebri) kurallardır.
- Toplumsal yaşamın tüm ilişkilerini kuşatıcı-boğucu ölçüdedir.

Etik Kuralları

- Bir meslek üyelerini bağlar.
- Bir meslek üyelerinin oluşturduğu dernek veya meslek odasının yetkili organlarınca yapılır. (örn. Tabipler Odası, Türk PDR-DER)
- İlgili meslek örgütü yaptırımını ile sınırlıdır.
- Yaptırımların en ağırı ideal standartlarını temsil eder.
- Bir meslek pratiğinin ideal standartlarını temsil eder.
- Etik kuralların bir kısmı asgari ve zorunlu iken, bir kısmı istendik (ideal) ilkelere sahiptir.
- Daha sınırlı, yol gösterici niteliktedir.

Meslek ve Etik İlişkisi

Meslek Nedir?

- Gereksinimi karşılar
- Yararlı olmak için yapılır
- Sistemli bir eğitim gerektirir
- Kendine özgü teknikleri vardır
- Kazanç elde etmek için yapılır
- Kendine özgü etik ilkeleri vardır

Profesyonel Meslek Olmanın 3 Temel Koşulu Vardır:

1. Mesleğin yasal olarak tanınması
2. Yetiştirme standartlarının olması
3. Uygulanabilir etik kuralları ve yaptırımlarının olması

? Türkiye'de PDR alanı profesyonel bir meslek alanı mıdır?

? PDR alanının toplumda profesyonel bir meslek alanı olarak kabul edilmesinde Türk PDR-DER'e düşen sorumluluklar nelerdir?

Profesyonel eğitim sürecinin temel amacı nedir?

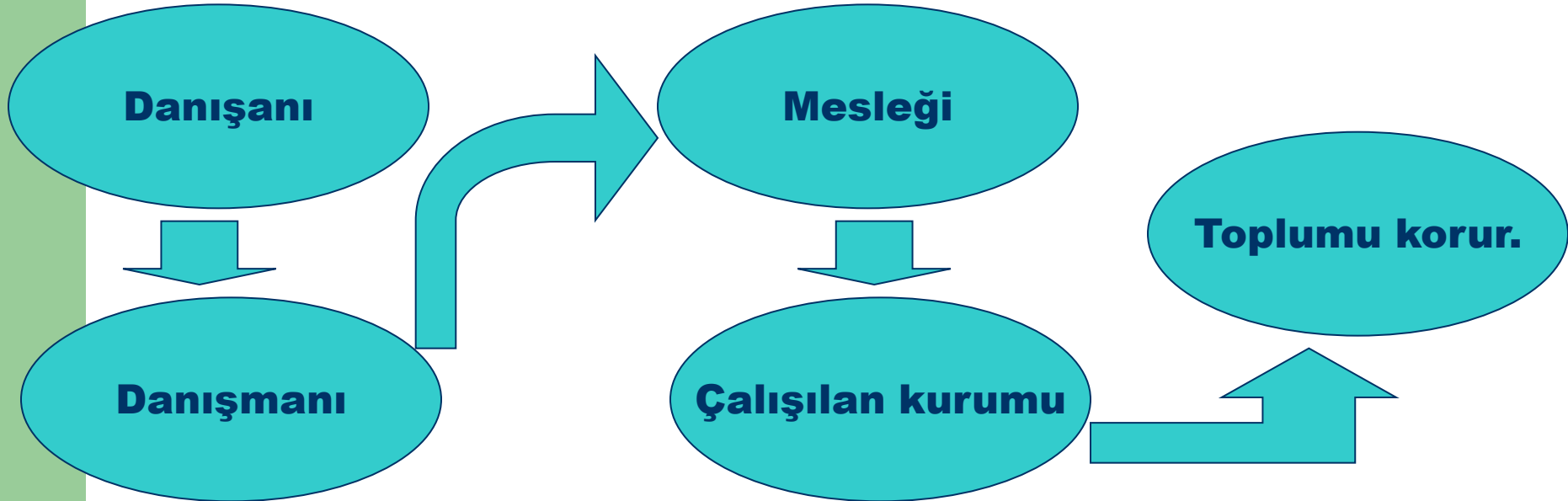
- Uzmanlık alanında yetkin,
- etiksel duyarlığa sahip bireyler yetiştirmek,

Herlihy ve Corey (1996) etik kuralların 3 amacı olduğunu belirtir:

1. Meslek elemanlarını, doğru davranma konusunda eğitmek
2. Mesleğin saygınlığını korumak için bir denetim mekanizması oluşturmak
3. Mesleki uygulamaların gelişimi ve ilerlemesi için katalizör olarak işlev görmek

Etik ilkeler;

Meslek Alanındaki Gelişmeler ve Etik

- 21.yüzyılda psikolojik danışma alanında ne gibi değişiklikler ve gelişmeler olmaktadır? Bunları aşağıdaki boyutlarda düşünmeye çalışınız:

- 1.Etik ilkelere ilişkin,
- 2.Standartlara ilişkin,
- 3.Yasal koşullara ilişkin,
- 4.Uygulamadaki gelişmelere ilişkin olarak...

Psikolojik Danışma nedir? Ne değildir?

Bu soruya verilen yanlış yanıtlar :

- Uygun olmayan bir yönlendirme,
- Psikolojik danışma hizmetinin gizliliğine ilişkin uygun olmayan beklentiler,
- Gizliliğin sınırlarına ilişkin olarak danışmanlar arasındaki belirsizlik,
- Psikolojik danışmanın olanaklarını ve sınırlılıklarını sorgulama,
- Etik ilkelerin farklı kültürel bağlamlara uyarlanması,
- Danışmanlık hizmeti sunmanın yeni yöntemlerine etik ilkeleri uyarlama.

Standartlar ve Etiğin Önemi

- Mesleki standartları düşük olan psikolojik danışmanlarca yapılan ve psikolojik danışmayı itibarsızlaştıran vakalar, hem danışanlar, hem de bir bütün olarak psikolojik danışma mesleğinin itibar kaybetmesi açısından oldukça zarar vericidir.

Genel Őikayet kategorileri:

- Psikolojik danışmanın mesleki yetersizliği
- Eksik sÖzleşme nedeniyle danışan ve psikolojik danışmanın beklentilerinde çatıŐma
- Gizliliğin kÖtÜ yÖnetimi
- Hatalar ve yanlış uygulamalar

Psikolojik Danışman Neden Etik Olmalı?

- Psikolojik danışma, etik temellere dayanmadığı sürece, yararlı herhangi bir amaca hizmet edemez.
- **Güvenli** bir ortam yaratılmadan psikolojik danışma yapmak imkânsızdır.
- Farklı yaklaşımları savunsalar da bu alandaki uzmanları birleştiren tek şey; etik olmanın, danışan çıkarlarını korumak ve danışmanlığın itibarını arttırmak için en iyi yol olduğu inancıdır.